

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Sekretarz Stanu Aleksandra Gajewska</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Pactwa Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tel. 538117230</p>	<p>Data sporządzenia 13 czerwca 2024 r.</p> <p>Źródło: Inne</p> <p>Nr w wykazie prac: UD42</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa stanowi realizację zapowiedzi wskazanej w dokumencie Koalicji Obywatelskiej „100 konkretów na pierwsze 100 dni rządów!” będącej częścią umowy koalicyjnej „Koalicji 15 października” dotyczącej podniesienia kwoty świadczeń z funduszu alimentacyjnego z 500 zł do 1000 zł.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993) przyznawane jest wsparcie materialne, w postaci świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dla niektórych osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji prowadzonej przez organy egzekucyjne/komorników sądowych.

Osobie uprawnionej, tj. dziecku uprawnionemu do alimentów od rodzica, świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują do ukończenia przez nią 18. roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25. roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Jednym z podstawowych warunków przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest spełnienie kryterium dochodowego, które obecnie wynosi 1209 zł netto na osobę w rodzinie.

W aktualnym stanie prawnym świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Ww. maksymalna wysokość świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest niezmienna od początku obowiązywania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, czyli od 2008 r.

Od momentu wprowadzenia świadczeń z funduszu alimentacyjnego znacznie wzrosły koszty utrzymania, w tym także osób uprawnionych do alimentów i co za tym idzie kwoty alimentów na rzecz dzieci od rodziców ustalane przez sądy (dane Ministerstwa Sprawiedliwości poniżej).

Prawomocne orzeczenia w sprawach cywilnych rodzinnych o alimenty i zmianę (poza alimentami orzeczonymi w trakcie rozvodu), sprawy w latach 2021-2023

Rodzaje spraw o alimenty	Średnia wysokość zasądzonych alimentów w sprawie (kwota w zł)		
	2021	2022	2023
Razem	821,4	896,3	977,5
Z powództwa:			
dzieci (w tym małoletnich)	829,9	906,8	980,1
rodziców	771,1	863,0	781,6
małżonków	928,4	845,0	945,0
małżonków i ich dzieci	1042,7	940,6	1322,5
o ustalenie ojcostwa	673,0	727,7	766,0
innych osób	741,1	815,7	1011,1

Opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości

Prawomocne orzeczenia o alimenty przy sprawach rozwodowych, sprawy w latach 2021-2023

Rodzaje spraw o alimenty	Średnia wysokość zasądzonych alimentów w sprawie (kwota w zł)		
	2021	2022	2023
Razem	1 090,20	1 226,20	1 365,60
Zasądzone na rzecz:			
dzieci (w tym małoletnich)	1 079,00	1 217,30	1 349,80
małżonków	1 043,90	1 085,90	1 337,70
małżonków i ich dzieci	2 200,80	2 472,90	3 169,90

Opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Sprawiedliwości

W latach 2019-2022 zauważalny był wzrost udziału wydatków w dochodzie rozporządzalnym gospodarstw matek z dziećmi na utrzymaniu, przy jednoczesnym spadku dochodu rozporządzalnego w ujęciu realnym. Różnica pomiędzy wzrostem wydatków a dynamiką dochodów w ujęciu realnym wyniosła 30,3 pkt.

Wyszczególnienie	Matka z dziećmi na utrzymaniu
Udział wydatków w dochodach (%)	
2019	84,7
2022	89,7
Dynamika przeciętnych miesięcznych wydatków ogółem na osobę 2022 (2019 r.=100)	
	125,8
Dynamika przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę 2022 (2019 r.=100)	
w ujęciu nominalnym	118,8
w ujęciu realnym	95,5
Różnica między wzrostem wydatków a dynamiką dochodów w ujęciu realnym	30,3

Obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych z badania budżetów gospodarstw domowych (2019, 2022)

Projekt ustawy zakłada podwyższenie maksymalnej wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego o 100%, czyli o 500 zł miesięcznie do kwoty 1000 zł miesięcznie, co będzie odpowiedzią na konieczność dostosowania wysokości świadczenia do obecnych potrzeb osób uprawnionych do alimentów.

Proponowana zmiana jest też zgodna z oczekiwaniami wyrażanymi przez rodziny z dziećmi, w tym osoby samotnie wychowujące dzieci, będące w trudnej sytuacji finansowej w związku z nieskuteczną egzekucją zasądzonych od rodzica alimentów.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana ustawa zakłada podwyższenie maksymalnej wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego z 500 zł miesięcznie do kwoty 1000 zł miesięcznie, czyli o 100%.

Proponuje się, aby ww. wysokość świadczeń z funduszu alimentacyjnego miała zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na okresy świadczeniowe przypadające po dniu 30 września 2024 r.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Świadczeniobiorcy świadczeń z funduszu alimentacyjnego (osoby uprawnione do alimentów, którym zasądzone alimenty w wysokości powyżej 500 zł.)	38,8 tys. osób	Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	Wzrost kwoty świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługujących osobom uprawnionym do alimentów, których kwota zasądzonych alimentów jest wyższa niż 500 zł
Organy właściwe	2477 gmin	Dane administracyjne	Wzrost kwoty kosztów obsługi w związku ze wzrostem kwoty dotacji na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego,

			ewentualny wzrost liczby ustaleń uprawnień do świadczeń w związku z wprowadzeniem wyższej kwoty świadczenia z funduszu alimentacyjnego
--	--	--	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Projekt ustawy zostanie przesłany do opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt zostanie przekazany do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

- 1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854) do:
  - a) Forum Związków Zawodowych,
  - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
  - c) NSZZ „Solidarność”;
- 2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97) do:
  - a) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) Konfederacji Lewiatan,
  - c) Związku Rzemiosła Polskiego,
  - d) Związku Pracodawców Business Centre Club,
  - e) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców,
  - f) Federacji Przedsiębiorców Polskich.

Ponadto na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.) projekt zostanie przesłany do Rady Dialogu Społecznego.

Z uwagi na konieczność zafunkcjonowania projektowych zmian od 1 października 2024 r. termin na zgłoszenie ewentualnych uwag wynosi 21 dni od dnia otrzymania lub udostępnienia projektu ustawy.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ..... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Dochody ogółem	0,62	2,42	2,37	2,33	2,28	2,23	2,19	2,14	2,10	2,06	2,02	22,76
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0,62	2,42	2,37	2,33	2,28	2,23	2,19	2,14	2,10	2,06	2,02	22,76
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	21,21	83,13	81,47	79,84	78,24	76,68	75,14	73,64	72,17	70,73	69,31	781,56
budżet państwa	21,21	83,13	81,47	79,84	78,24	76,68	75,14	73,64	72,17	70,73	69,31	781,56
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	-20,59	-80,71	-79,10	-77,51	-75,96	-74,45	-72,95	-71,50	-70,07	-68,67	-67,29	-758,80
budżet państwa	-21,21	-83,13	-81,47	-79,84	-78,24	-76,68	-75,14	-73,64	-72,17	-70,73	-69,31	-781,56
JST	0,62	2,42	2,37	2,33	2,28	2,23	2,19	2,14	2,10	2,06	2,02	22,76
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Budżet państwa, w 2024 r. finansowanie w ramach środków na świadczenia rodzinne w budżetach wojewodów i rezerwie celowej poz. 34. - Środki na realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz na opłacenie składki emerytalnej i rentowej z ubezpieczenia społecznego, a także na opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne i zasiłki dla opiekunów i na realizację art. 10
---------------------	--

ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz na realizację zadań z zakresu ustawy o świadczeniu wspierającym.

W roku 2024, jak i w latach następnych, zadania wynikające z projektowanej ustawy będą finansowane ze środków na świadczenia rodzinne w ustawach budżetowych w kolejnych latach, w ramach ustalonego dla danego roku nieprzekraczalnego limitu wydatków i nie będą stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel w roku bieżącym i w latach kolejnych.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego 2020-2023

Wydatki i liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Wydatki w zł	1 065 716 444	1 030 534 256	952 464 213	870 431 090
Przeciętna liczba świadczeń	215 685	206 953	189 425	170 034

Opracowanie własne MRPiPS na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Kwoty odzyskane od dłużników alimentacyjnych

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Kwota odzyskana w zł	460 546 414	513 419 514	541 354 654	571 829 834

Opracowanie własne MRPiPS na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Założenia:

1. Maksymalna wysokość świadczeń z funduszu alimentacyjnego (kwota netto) po wprowadzeniu zmian **będzie wynosiła 1000 zł.**
2. Grupę docelową odbiorców zwiększonego świadczenia będą stanowiły **osoby, które aktualnie (2024 r.) mają zasądzone alimenty powyżej 500 zł (38,8 tys. osób), natomiast otrzymują świadczenie w najwyższej możliwej obecnie wysokości, tj. 500 zł. Świadczeniobiorcy ci stanowią blisko jedną czwartą (23%) wszystkich osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Większości z nich (70%) zasądzono kwoty alimentów w wysokości od 500 do 700 zł. Założono, że osoby te otrzymają po zmianie świadczenia podwyższone o kwotę w wysokości różnicy między zasądzoną kwotą świadczenia a dotychczasową maksymalną kwotą świadczenia (500 zł.) Świadczeniobiorcy, którym zasądzono kwoty wyższe niż 1000 zł (jest ich mniej niż co 100 świadczeniobiorca) otrzymają świadczenie w maksymalnej wysokości (1000 zł).**
3. Aktualnie¹ **najliczniejsza jest grupa świadczeniobiorców otrzymujących świadczenie w wysokości od 400 do 500 zł (41% osób) oraz od 300 do 400 zł (24%).**

Udział osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, w stosunku do których zostały zasądzone alimenty w zależności od wysokości alimentów (IV kw.2023)

Wysokość alimentów	% udział uprawnionych
- do 100 zł	0,13%
- od 100,01 do 200 zł	1,86%
- od 200,01 do 300 zł	10,83%
- od 300,01 do 400 zł	23,69%
- od 400,01 do 500 zł	40,69%
- od 500,01 do 700 zł	16,06%
- od 700,01 do 900 zł	4,32%
- od 900,01 do 1000 zł	1,58%

¹ Najnowsze dostępne dane dotyczą IV kwartału 2023 r.

- od 1000,01 do 1200 zł	0,40%
- od 1200,01 do 1400 zł	0,14%
- pow. 1400 zł	0,30%

Na liczebność grupy odbiorców świadczenia może mieć wpływ zmniejszająca się liczba dzieci, a także sukcesywny wzrost wynagrodzeń skutkujący przekroczeniem ustalonego progu interwencji. Na podstawie obserwacji dotychczasowej dynamiki liczby świadczeniobiorców założono sukcesywny **spadek liczby świadczeniobiorców otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego o 2% rok do roku.**

Jednocześnie ze względu na wpływ czynnika behawioralnego i brak możliwości oceny jego wpływu w obliczeniach nie uwzględniono:

- prawdopodobnego wzrostu liczby świadczeniobiorców mających zasądzone alimenty w wysokości **powyżej 500 zł w kolejnych latach**, w wyniku dostosowania orzecznictwa sądów rodzinnych, które w związku z podwyższeniem maksymalnej kwoty świadczenia z funduszu alimentacyjnego mogą zasądzać wyższe kwoty alimentów,
- prawdopodobnego wzrostu liczby świadczeniobiorców wynikającego z wpływu bodźca ekonomicznego na osoby uprawnione dotychczas do alimentów, ale nieubiegające się o świadczenia z funduszu z powodu ich niskiej kwoty.

W związku ze wzrostem kwoty wypłacanych świadczeń, może nastąpić wzrost zobowiązań dłużników alimentacyjnych wobec funduszu alimentacyjnego, a co za tym idzie stanu należności z tytułu wypłacanych świadczeń alimentacyjnych, co w sposób pośredni może wpłynąć na kondycję finansową dłużników.

4. W szacunkach kosztów dla finansów publicznych uwzględniono **koszty samego świadczenia oraz 3% kosztów obsługi.**

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	20,59	80,71	79,10	77,51	74,45	67,29	758,80
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Poprawa sytuacji materialnej osób uprawnionych do alimentów, którym zasądzone alimenty w wysokości powyżej 500 zł (aktualna maksymalna wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego).						
Niemierzalne								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa w przypadku osób niepełnosprawnych uprawnionych do alimentów może pozytywnie wpłynąć na ich sytuację dochodową.							
	Projekt nie wywiera wpływu na sytuację osób starszych.							
	Projektowane rozwiązanie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców.							
	Projektowane rozwiązanie nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.							

--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	--

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
--	---

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	--

Komentarz: Wprowadzana zmiana nie powoduje zmiany sposobu realizacji zadania przez organy właściwe, może spowodować wzrost liczby obsługiwanych spraw. Zakłada się, że ustalenie nowej kwoty świadczenia alimentacyjnego będzie obowiązywać od nowego okresu świadczeniowego, co nie będzie miało wpływu na obciążenie organów właściwych.

9. Wpływ na rynek pracy

Nie powoduje wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne:

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Nie powoduje wpływu na pozostałe obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, a nowe regulacje będą miały zastosowanie do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, do których prawo przysługiwać będzie od dnia 1 października 2024 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja prowadzona będzie na bieżąco, w odstępach kwartalnych, na podstawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Analizowanym miernikiem będzie kwota wydatków na świadczenia przekraczające 500 zł oraz liczba takich świadczeń.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

--